

2014/0259(NLE)

27.5.2015

***

ΣΧΕΔΙΟ ΣΥΣΤΑΣΗΣ

σχετικά με το σχέδιο απόφασης του Συμβουλίου για εξουσιοδότηση των κρατών μελών να επικυρώσουν, προς το συμφέρον της Ευρωπαϊκής Ένωσης, το πρωτόκολλο του 2014 της Σύμβασης περί της αναγκαστικής ή υποχρεωτικής εργασίας, του 1930, της Διεθνούς Οργάνωσης Εργασίας σχετικά με τα θέματα που αφορούν την κοινωνική πολιτική (06732/2015 – C8-0079/2015 – 2014/0259(NLE))

Επιτροπή Απασχόλησης και Κοινωνικών Υποθέσεων

Εισηγητής: Patrick Le Hyaric

Υπόμνημα για τα χρησιμοποιούμενα σύμβολα

- * Διαδικασία διαβούλευσης
- *** Διαδικασία έγκρισης
- ***I Συνήθης νομοθετική διαδικασία (πρώτη ανάγνωση)
- ***II Συνήθης νομοθετική διαδικασία (δεύτερη ανάγνωση)
- ***III Συνήθης νομοθετική διαδικασία (τρίτη ανάγνωση)

(Η ενδεικνυόμενη διαδικασία στηρίζεται στη νομική βάση που προτείνεται στο σχέδιο πράξης)

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Σελίδα

ΣΧΕΔΙΟ ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΟΥ ΨΗΦΙΣΜΑΤΟΣ ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟΥ	5
ΣΥΝΤΟΜΗ ΑΙΤΙΟΛΟΓΗΣΗ.....	6

ΣΧΕΔΙΟ ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΟΥ ΨΗΦΙΣΜΑΤΟΣ ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟΥ

σχετικά με το σχέδιο απόφασης του Συμβουλίου για εξουσιοδότηση των κρατών μελών να επικυρώσουν, προς το συμφέρον της Ευρωπαϊκής Ένωσης, το πρωτόκολλο του 2014 της Σύμβασης περί της αναγκαστικής ή υποχρεωτικής εργασίας, του 1930, της Διεθνούς Οργάνωσης Εργασίας σχετικά με τα θέματα που αφορούν την κοινωνική πολιτική (06732/2015 – C8-0079/2015 – 2014/0259(NLE))

(Έγκριση)

Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο,

- έχοντας υπόψη το σχέδιο απόφασης του Συμβουλίου (06732/2015),
  - έχοντας υπόψη την αίτηση έγκρισης που υπέβαλε το Συμβούλιο σύμφωνα με τα άρθρα 153(2), σε συνδυασμό με το άρθρο 153(1)(α) και (β), το άρθρο 218(6), δεύτερο εδάφιο, στοιχεία (α) (κβ) και το άρθρο 218(8) της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (C8-0079/2015),
  - έχοντας υπόψη το άρθρο 99 παράγραφος 1 πρώτο και τρίτο εδάφιο, το άρθρο 99(2), και το άρθρο 108(7) του Κανονισμού του,
  - έχοντας υπόψη τη σύσταση της Επιτροπής Απασχόλησης και Κοινωνικών Υποθέσεων (A8-0000/2015),
1. εγκρίνει το σχέδιο απόφασης του Συμβουλίου·
  2. αναθέτει στον Πρόεδρό του να διαβιβάσει τη θέση του Κοινοβουλίου στο Συμβούλιο και στην Επιτροπή.

ΣΥΝΤΟΜΗ ΑΙΤΙΟΛΟΓΗΣΗ

Εισαγωγή

Η αναγκαστική εργασία αποτελεί παραβίαση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και προσβολή της αξιοπρέπειας εκατομμυρίων γυναικών, ανδρών, κοριτσιών και αγοριών.

Η καταπολέμηση της πιο βίαιης αυτής μορφής εκμετάλλευσης, αποτελεί τη βάση των μεγάλων πολιτικών και φιλοσοφικών κινημάτων χειραφέτησης. Θέλοντας να απαλλάξει τους ανθρώπους από μια αλυσίδα πολιτικής και πολιτιστικής κυριαρχίας και από υλικές εξαρτήσεις, ο αγώνας χειραφέτησης αντιπαρατέθηκε στην αναγκαστική εργασία που απαγορεύει τη διεκδίκηση άλλων δικαιωμάτων.

Στον 21^ο αιώνα η αναγκαστική εργασία αφορά, ωστόσο, 21 000 000 άτομα, θύματα της εκμετάλλευσης που παράγουν 150 δισεκατομμύρια δολάρια έσοδα ετησίως για όσους οργανώνουν και εποπτεύουν το εγχείρημα αυτό.

Στις συμβατικές μορφές εκμετάλλευσης που βασίζονται στον σωματικό ή υλικό καταναγκασμό, προστίθενται και νέες, κυρίως στις πλούσιες χώρες και, μερικές φορές, ακόμη και παρά την ύπαρξη κράτους δικαίου. Πιο εξευγενισμένες και ύπουλες αλλά εξίσου βίαιες, οι μορφές αυτές βασίζονται στην ελπίδα. Επηρεάζουν τους άνδρες, τις γυναίκες και τα παιδιά που θέλουν να απαλλαγούν από τις συνθήκες στις οποίες βρίσκονται και έχουν ξεκινήσει μια διαδικασία αλλαγής στη ζωή τους για να το πετύχουν.

Αν η δουλεία για χρέη δεν υπερβαίνει επίσημα, στην ευρωπαϊκή ήπειρο, τα 880.000 άτομα στην Ευρωπαϊκή Ένωση, 1 600 000 άτομα στην ήπειρο υποφέρουν από αυτές τις νέες μορφές αναγκαστικής εργασίας. Οι άνδρες και οι γυναίκες στους οποίους προσφέρθηκε θέση εργασίας στο εξωτερικό παγιδεύονται από τους υποτιθέμενους εργοδότες τους, οι μετανάστες από τους διακινητές τους και τα παιδιά που είναι ευάλωτα από την εκρίζωση.

Οι πιο ευάλωτοι πληθυσμοί, οι γυναίκες, τα παιδιά και οι μετανάστες, είναι αυτοί στους οποίους επιβάλλονται οι χειρότερες αποστολές και όροι: πορνεία, επαιτεία, οι πιο δύσκολες και πιο ταπεινωτικές εργασίες. Στη βία της εκμετάλλευσης προστίθενται και η σωματική βία, η συνεχής ψυχολογική βία, ο φόβος και η απομόνωση.

Αυτές οι νέες μορφές συμφωνιών και εκμεταλλεύσεων, όπως και οι παλαιές, πρέπει να διαρραγούν από τον νόμο και την αποφασιστική δράση για την επιβολή του. Αυτός είναι ο στόχος του Πρωτοκόλλου του 2014 της Διεθνούς Οργάνωσης Εργασίας σχετικά με τη σύμβαση για την αναγκαστική εργασία του 1930, στην οποία αναφέρεται η σύσταση της Επιτροπής Απασχόλησης και Κοινωνικών Υποθέσεων του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου.

Το πρωτόκολλο

Το Πρωτόκολλο της ΔΟΕ του 2014 σχετικά με τη σύμβαση για την αναγκαστική εργασία του 1930, αποτελεί επικαιροποίηση της συμφωνίας αυτής, δίνοντάς της νέα εργαλεία για την καταπολέμηση της αναγκαστικής εργασίας και προσδίδοντάς της νομικά δεσμευτικό χαρακτήρα.

Με βάση το γεγονός ότι «το πλαίσιο και οι μορφές αναγκαστικής εργασίας έχουν αλλάξει» το Πρωτόκολλο θεωρεί «αναγκαία» μέτρα πρόληψης και προστασίας, τη δημιουργία μηχανισμών προσφυγής και αποκατάστασης, όπως η αποζημίωση και η αποκατάσταση της υλικής και σωματικής βλάβης. Απευθύνει επίσης έκκληση για ενίσχυση των πόρων και της συνεργασίας μεταξύ των κρατών για την καταπολέμηση των σύγχρονων μορφών δουλείας, αναγνωρίζοντας έτσι τον όλο και πιο διεθνή χαρακτήρα τους.

Οι διατάξεις του πρωτοκόλλου ενισχύουν το διεθνές νομικό πλαίσιο με την καθιέρωση της υποχρέωσης απαγόρευσης της αναγκαστικής εργασίας και διασφαλίζοντας την προστασία των θυμάτων και την πρόσβαση σε μηχανισμούς έννομης προστασίας, όπως η αποζημίωση.

Τα άρθρα 1 και 6 ζητούν από τα κράτη μέλη της ΔΟΕ να αναπτύξουν εθνική πολιτική και εθνικό σχέδιο δράσης για την αποτελεσματική και βιώσιμη εξάλειψη της αναγκαστικής εργασίας και να λάβουν μέτρα για την εφαρμογή των διατάξεων του πρωτοκόλλου, μετά από διαβούλευση με τις οργανώσεις των εργοδοτών και των εργαζομένων.

Το άρθρο 2 ορίζει τα μέτρα που πρέπει να λάβουν τα κράτη μέλη της ΔΟΕ για την πρόληψη της αναγκαστικής εργασίας:

- εκπαίδευση και ενημέρωση των πολιτών, ιδιαίτερα εκείνων που θεωρούνται ιδιαίτερα ευάλωτοι, καθώς και των εργοδοτών·
- προσπάθειες για να διασφαλιστεί ότι το πεδίο εφαρμογής και επιβολής της σχετικής νομοθεσίας για την πρόληψη της αναγκαστικής εργασίας, καλύπτει όλους τους εργαζόμενους και όλους τους τομείς της οικονομίας και ότι ενισχύονται οι υπηρεσίες επιθεώρησης εργασίας·
- προστασία των ανθρώπων, ειδικά των διακινουμένων εργαζομένων, έναντι πιθανών καταχρήσεων και δόλιων πρακτικών στη διαδικασία πρόσληψης και απόσπασης·
- υποστήριξη της δέουσας επιμέλειας που πρέπει να κυριαρχήσει τόσο στον ιδιωτικό όσο και στον δημόσιο τομέα· και
- ανάληψη δράσης ενάντια στις ουσιαστικές αιτίες που αυξάνουν τον κίνδυνο της αναγκαστικής εργασίας.

Όσον αφορά τα θύματα της αναγκαστικής εργασίας, το άρθρο 3 προβλέπει ότι πρέπει να ληφθούν αποτελεσματικά μέτρα για τον εντοπισμό, την απελευθέρωση και την προστασία τους και να επιτρέπουν την αποκατάσταση και την επαναπροσαρμογή τους, καθώς και να τους παρέχουν βοήθεια και υποστήριξη με άλλες μορφές.

Το άρθρο 4 επιβάλλει στα κράτη μέλη της ΔΟΕ να μεριμνούν ώστε όλα τα θύματα να έχουν πρόσβαση σε επανόρθωση και αποκατάσταση, συμπεριλαμβανομένης και της αποζημίωσης, και ότι οι αρμόδιες αρχές δεν υποχρεούνται να ασκούν διώξεις εναντίον των θυμάτων για τη συμμετοχή τους σε παράνομες δραστηριότητες στις οποίες εξαναγκάστηκαν να συμμετάσχουν.

Το άρθρο 5 απαιτεί διεθνή συνεργασία για την πρόληψη και την εξάλειψη της αναγκαστικής εργασίας και το κεφάλαιο 7 καταργεί τις μεταβατικές διατάξεις της Σύμβασης.

Επάρκεια σε σχέση με τις πολιτικές και τους στόχους της ΕΕ

Η ΕΕ έχει συμπεριλάβει στο πρωτογενές δίκαιό της την απαγόρευση της αναγκαστικής εργασίας, ενστερνιζόμενη τον Χάρτη των Θεμελιωδών Κοινωνικών Δικαιωμάτων των Εργαζομένων, καθώς και τον Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Χάρτη του Συμβουλίου της Ευρώπης στη Συνθήκη για τη Λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης¹.

Παρά το γεγονός ότι η ΕΕ δεν έχει ακόμη προσχωρήσει στην Ευρωπαϊκή Σύμβαση των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και των Θεμελιωδών Ελευθεριών, το Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης έχει ήδη βασιστεί σε αυτό το κείμενο, το οποίο, στο άρθρο 4 αναφέρει ότι απαγορεύει τη δουλεία και την αναγκαστική εργασία.

Ως εκ τούτου, οι πολιτικές της ΕΕ πρέπει να εφαρμοστούν για να υπερασπιστούν τα ανθρώπινα δικαιώματα και την αξιοπρεπή εργασία, την προώθηση, και την εξάλειψη της εμπορίας ανθρώπων. Τόσο εντός όσο και εκτός των συνόρων της.

Αποψη του εισηγητή

Τα εργασιακά δικαιώματα αποτελούν έναν από τους βασικούς πυλώνες της αξιοπρεπούς εργασίας και παρέχουν το κύριο μέσο πάλης ενάντια στην εκμετάλλευση μέσω της εργασίας. Ως εκ τούτου, οποιαδήποτε παραβίαση των δικαιωμάτων αυτών, ή παράκαμψή τους μέσω άλλων πολιτικών, όπως η ελεύθερη κυκλοφορία, ή η άσκηση πολιτικών πιέσεων για τη μεταρρύθμιση των εργασιακών δικαιωμάτων, υπό την έννοια της μείωσης των αρχικών προτύπων, αντίκεινται στην ευρύτερη εφαρμογή των προτύπων αξιοπρεπούς εργασίας.

Για τον σκοπό αυτό, η εφαρμογή της οδηγίας για την απόσπαση εργαζομένων είναι ανησυχητική, δεδομένου ότι μπορεί να δημιουργήσει εκ των πραγμάτων ένα νομικό κενό και να επιτρέψει στις επιχειρήσεις να αγνοήσουν ή, ακόμη, και να ενθαρρύνουν, μέσω της αλυσίδας της υπεργολαβίας, στρεβλώσεις των κανόνων, των ελάχιστων απαιτήσεων και των πρακτικών. Στον βαθμό που οι εθνικοί επιθεωρητές εργασίας δεν μπορούν να αντιμετωπίσουν επαρκώς τις διακρατικές υποθέσεις στο πλαίσιο της παρούσας οδηγίας, όλα όσα απορρέουν εξ αυτής, συμπεριλαμβανομένων και εκείνων με τη μορφή της αναγκαστικής εργασίας, είναι δυνατά. Ωστόσο, το άρθρο 2 του πρωτοκόλλου απαιτεί την ενίσχυση των υπηρεσιών επιθεώρησης εργασίας με σκοπό την επιβολή της εργατικής νομοθεσίας.

Το πρωτόκολλο απαιτεί από τις κυβερνήσεις να λάβουν μέτρα για την καλύτερη προστασία των εργαζομένων, ειδικά των διακινουμένων εργαζομένων, από ακατάλληλες ή δόλιες πρακτικές πρόσληψης. Αυτό δεν μπορεί να γίνει σωστά χωρίς την ουσιαστική ενίσχυση των μέσων για την επιβολή της εργατικής νομοθεσίας και χωρίς τη σαφή και κατηγορηματική δήλωση ότι αυτή επικρατεί, όπως είναι το δικαίωμα της συλλογικής δράσης, έναντι της ελεύθερης κυκλοφορίας ή του δικαίου του ανταγωνισμού. Προς τούτο, η επικύρωση της σύμβασης θα πρέπει να συνοδεύεται από τον προβληματισμό σχετικά με τον αντίκτυπο των ευρωπαϊκών πολιτικών για το εργατικό δίκαιο.

---

¹ ΣΕΕΕ, Τίτλος 10 – Κοινωνική πολιτική

Η άλλη οπτική γωνία που τίθεται με αυτό το πρωτόκολλο για την προστασία των ανθρώπων από την αναγκαστική εργασία επικεντρώνεται στην πρόληψη και την αποκατάσταση.

Η πρόληψη δεν μπορεί να είναι αποτελεσματική χωρίς αποδαιμονοποίηση και ανθρωπιστική μεταχείριση της παράνομης μετανάστευσης. Οι μετανάστες είναι συχνά τα πρώτα θύματα της αναγκαστικής εργασίας, συμπεριλαμβανομένων των γυναικών, και η ποινικοποίηση των νομικών καθεστώτων τους εφόσον δεν είναι εντάξει, ή της δραστηριότητας που ασκούν (από τα 150 δισεκατομμύρια περίπου δολάρια των κερδών από την αναγκαστική εργασία, τα δύο τρίτα προέρχονται από τη σεξουαλική εκμετάλλευση) τους απομακρύνει από τις νομικές δομές μέσω των οποίων θα μπορούσαν να διεκδικήσουν τα δικαιώματά τους.

Επομένως, είναι σημαντικό τα άτομα αυτά να εξέλθουν από την απομόνωση στην οποία είναι καταδικασμένα από τους εκμεταλλευτές τους να ζουν και τα υπερβολικά καταπιεστικά νομικά συστήματα που αφορούν την παράνομη μετανάστευση.

Θα πρέπει να ξεκινήσει μια πραγματική ευρωπαϊκή συζήτηση γύρω από τους παράγοντες κινδύνου που καθορίζει η ΔΟΕ στην τελευταία έκθεσή της για την αναγκαστική εργασία¹, οι οποίοι οδηγούν τα άτομα σε αναγκαστική εργασία: πτώση των εισοδημάτων και φτώχεια, ευπάθεια που σχετίζεται με την έλλειψη εκπαίδευσης, τον αναλφαβητισμό, τους εύλωτους πληθυσμούς (γυναίκες, παιδιά μεταναστών). Η ευρωπαϊκή στρατηγική για την καταπολέμηση της φτώχειας θα πρέπει να προχωρήσει πολύ περισσότερο από τον απλό συντονισμό των εθνικών προγραμμάτων, να θέσει δεσμευτικούς στόχους για τη μείωση της φτώχειας, και να ενσωματώσει τη διατύπωση του προοιμίου του πρωτοκόλλου σύμφωνα με το οποίο η αναγκαστική εργασία «συμβάλλει στη διαίωνιση της φτώχειας και εμποδίζει την υλοποίηση της αξιοπρεπούς εργασίας για όλους.»

Η αποκατάσταση των ζημιών αναδεικνύει, με τη σειρά της, την ευθύνη του εργοδότη, αλλά θα πρέπει επίσης να τεθεί και το θέμα της ευθύνης του εντολέα ώστε να αποφευχθεί η διάχυση της ευθύνης στην αλυσίδα της υπεργολαβίας.

Τέλος, η ΕΕ μπορεί να είναι μια δύναμη για την πρόοδο, αν την περιορίσει στα σύνορά της και την υποβάλει στις προϋποθέσεις του διεθνούς ανταγωνισμού. Η ευρωπαϊκή διπλωματία, όπως και η εμπορική πολιτική, πρέπει να είναι πολύ πιο αποφασιστικές στην προσέγγισή τους όσον αφορά τις τρίτες χώρες που παραβιάζουν τη Σύμβαση της ΔΟΕ του 1930 για την αναγκαστική εργασία και το Πρωτόκολλο του 2014.

Από την απομονωμένη φιλιπινέζα οικιακή βοηθό που είναι θύμα εκμετάλλευσης στην Ευρώπη, μέχρι τους εργαζόμενους που δουλεύουν στην ανέγερση των σταδίων που θα φιλοξενήσουν το Παγκόσμιο Κύπελλο στο Κατάρ, μέσα από τα δράματα της παιδικής εργασίας και της βίας της σεξουαλικής εκμετάλλευσης, όλα τα διαπερνούν οι ίδιες λογικές και τα ίδια εγκληματικά δίκτυα τα οποία δεν μπορεί να γίνουν ανεκτά.

Ως εκ τούτου, ο εισηγητής προτείνει στο ΕΚ να συγκατατεθεί στην προτεινόμενη απόφαση του Συμβουλίου.

---

¹ "Κέρδη και φτώχεια: η οικονομία της καταναγκαστικής εργασίας"